

Голові спеціалізованої вченої ради Д64.707.03
Національного університету цивільного захисту
України, заслуженому працівнику освіти,
д.держ.упр., професору С.М. Домбровській

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата наук з державного управління, доцента
Заїки Олени Вікторівни на дисертаційну роботу Маєвського Ю.Ф. на
тему: «Механізми формування та реалізації державної аграрної
політики в Україні», поданої до захисту на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 –
механізми державного управління.

Ступінь актуальності обраної теми дисертаційного дослідження.

Сучасний стан та тенденції розвитку аграрної сфери України
зумовлюють необхідність проведення якісних перетворень, спроможних
забезпечити підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва на
внутрішньому та зовнішньому ринку, поліпшення умов ведення аграрного
бізнесу, забезпечення необхідного рівня продовольчої безпеки країни. Адже
залишаються невирішеними питання удосконалення форм і методів
державної підтримки, розроблення дієвих інструментів фінансування, в тому
числі малих виробників (фермерів), сприяння у виході товаровиробників на
світовий аграрний ринок. Потребує невідкладного вирішення питання
адаптації агровиробників до умов ведення бізнесу в сучасному
глобалізованому економічному середовищі та з урахуванням існуючих
викликів сьогодення.

Отже в сучасних умовах перед органами державної влади стоїть
невідкладне завдання подальшого удосконалення державної аграрної
політики в Україні з урахуванням існуючих напрацювань вчених та
накопиченого міжнародного досвіду перетворень в цій сфері, що й

обумовлює актуальність дисертаційного дослідження Маєвського Ю.Ф., постановку мети роботи та завдань для її досягнення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Визначена автором мета дослідження зумовила структуру дисертаційної роботи, вибір загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Об'єкт та предмет дослідження сформульовані коректно та узгоджені з метою і завданнями наукового дослідження.

У вступі дисертантом обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, визначено стан її наукової розробленості, з'ясовано зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їхню апробацію й оприлюднення, а також особистий внесок здобувача (С. 13-21).

У першому розділі – *«Теоретичні засади державної аграрної політики»* здобувач визначив сутність та зміст державної аграрної політики, виокремив механізми формування та реалізації державної аграрної політики, дослідив питання еволюції концептуальних засад державної аграрної політики (С. 22-73). Перший розділ подано, як аналіз основних наукових публікацій за темою дисертаційної роботи з використанням вітчизняних та іноземних джерел, переважно за останній період.

У другому розділі дисертації – *«Аналіз сучасного стану розвитку аграрної сфери та особливості формування та реалізації державної аграрної політики»* (С. 75-132) дисертант визначив рівень розвитку аграрної сфери та результативність державної аграрної політики в Україні, виявив проблеми і суперечності формування та реалізації державної аграрної політики в Україні, проаналізовано особливості і механізми формування та реалізації державної аграрної політики в різних країнах світу.

Третій розділ дослідження – *«Напрями вдосконалення механізмів*

формування та реалізації державної аграрної політики в Україні» (С. 135-189) дисертант присвятив визначенню стратегічних орієнтирів модернізації державної аграрної політики України, запропонував напрями удосконалення механізмів формування та реалізації державної аграрної політики України, обґрунтував шляхи трансформації державної аграрної політики в умовах європейської інтеграції України та глобальних викликів.

Наукова новизна одержаних в дисертаційній роботі Маєвського Ю.Ф. результатів полягає в науково-практичному обґрунтуванні теоретичних положень та напрямів удосконалення механізмів формування та реалізації державної аграрної політики в Україні.

Серед найбільш значущих результатів дисертаційного дослідження, що мають наукову новизну, можна відзначити:

- обґрунтовано концептуальні засади стратегії формування та реалізації державної аграрної політики в Україні, в якій виокремлено функціонування нормативно-правового, адміністративно-організаційного, фінансово-економічного, інформаційно-мотиваційного механізмів, визначено стратегічну мету, цілі, принципи, методи, інструменти, умови реалізації, спрямованої на зміну парадигми розвитку національної аграрної сфери в контексті необхідності забезпечення продовольчої безпеки країни, охорони навколишнього середовища, розвитку сільських територій, а також забезпечення фізичної та економічної доступності продуктів харчування в умовах існуючих викликів глобальної пандемії;

- удосконалено теоретико-методичні підходи щодо державної підтримки аграрної сфери в Україні в умовах епідемії коронавірусу через надання прямих дотацій, державних гарантій за кредитами, субсидованих державних кредитів, страхування короткотермінових експортних кредитів, а також запровадження тимчасової системи заходів державної підтримки, спрямованих на допомогу суб'єктам аграрного ринку та споживачам аграрної продукції та продовольства;

- дістали подальшого розвитку визначення категоріально-понятійного

апарату державно-управлінської науки шляхом уточнення змісту понять «державна аграрна політика», «механізми реалізації державної енергетичної політики», що пов'язано з необхідністю адаптації їх змісту до існуючих викликів сьогодення;

– узагальнено світові тенденції та систематизовано концептуальні підходи до функціонування механізмів формування та реалізації державної аграрної політики в різних країнах світу (аграрна політика реалізується переважно через: заходи економічного стимулювання та державної підтримки аграрного виробництва; прямі фінансові виплати аграрним виробникам; запровадження гнучких інструментів страхування ризиків; підтримку та вдосконалення фермерських структур; сприяння модернізації аграрної сфери; підтримку сільськогосподарських ринків та агроекологічних заходів; заходи з розвитку сільських територій з метою підвищення якості життя на селі), що дозволило визначити раціональні підходи та інструменти, розробити практичні рекомендації щодо напрямів удосконалення державної аграрної політики в Україні і надати їм комплексного та цілеспрямованого характеру адаптації до існуючих національних умов та глобальних викликів сьогодення.

Доведення багатьох концептуальних положень до рівня практичних пропозицій, а також довідки та акти впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність органів державної влади та в навчальний процес, підтверджують їх значущість та достовірність.

Наукові положення, розроблені дисертантом, базуються на використанні відповідної методики наукових досліджень та фундаментальних положень теорії державного управління, що забезпечило їх обґрунтованість та достовірність.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих наукових працях.

Основні теоретичні положення і висновки дисертаційного дослідження

були апробовані на міжнародних і вітчизняних науково-практичних заходах, у вітчизняних і зарубіжному збірниках наукових праць. В опублікованих наукових публікаціях достатньо повно розкрито зміст усіх розділів рецензованої дисертації. Основні положення і результати дослідження висвітлено в 10 публікаціях, із них: 5 – статті у наукових фахових виданнях з державного управління, 1 – статті в іноземних виданнях, 4 – тези конференцій. Загальний обсяг публікацій, що належать особисто здобувачу, становить 3,1 др. арк.

Оцінка ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертаційної роботи.

Аutoreферат дисертації та публікації автора достатньо повно відображають основні результати та висновки проведеного дисертаційного дослідження.

Порівняння тексту автореферату з текстом дисертації дозволяє дійти висновку про ідентичність основних положень дисертаційного дослідження та матеріалу, викладеного в авторефераті. Автореферат не містить інформації, яка відсутня в дисертації.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Практичне значення отриманих результатів дисертаційного дослідження Маєвського Ю.Ф. підтверджується довідками про їх впровадження у діяльність: Департаменту розвитку промисловості та агропромислового комплексу Хмельницької обласної державної адміністрації; Хмельницького регіонального центру підвищення кваліфікації Хмельницької обласної державної адміністрації.

Теоретичні положення, отримані в дисертаційному дослідженні, використовувалися також у навчальному процесі Національного університету цивільного захисту України при викладанні навчальних дисциплін: «Державна політика: аналіз та механізми впровадження» та

«Політика європейської інтеграції» за програмою підготовки магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Крім того, підготовлені дисертантом пропозиції можуть бути використані суб'єктами законодавчої ініціативи, органами виконавчої влади, вченими та викладачами наукових та навчальних закладів. Застосування в практичній діяльності наукових положень дисертації сприятиме підвищенню ефективності та результативності державної аграрної політики в Україні.

Відповідність дисертації паспорту спеціальності.

Дисертація Маєвського Ю.Ф. на тему: «Механізми формування та реалізації державної аграрної політики в Україні» відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, а саме наступним пунктам паспорта спеціальності:

- організаційний, правовий, ресурсний і інші види механізмів державного управління;
- цільові, функціональні, організаційні й інші складові механізмів державного управління на центральному, регіональному, галузевому рівнях, у різних сферах суспільного життя;
- механізми державного регулювання окремих галузей і сфер суспільного життя та їх удосконалення.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертаційної роботи.

Не зважаючи на те, що дисертаційне дослідження Маєвського Ю.Ф. на тему: «Механізми формування та реалізації державної аграрної політики в Україні» виконане на достатньо високому теоретико-методичному рівні, мають місце окремі дискусійні положення, зауваження та побажання.

1. Аналіз змісту дисертаційної роботи дозволяє відмітити той факт, що дисертант, досліджуючи зазначену проблематику звертається до таких понять, як «аграрна сфера»; «аграрний сектор»; «сільське господарство».

Навряд чи зазначені категорії є синонімами і однаково розкривають зміст та особливості реалізації державної аграрної політики.

2. В підрозділі 2.1 дисертаційної роботи «Рівень розвитку аграрної сфери та результативність державної аграрної політики в Україні (С. 75-92) здобувач слушно розглядає результативність державної аграрної політики в Україні та її вплив на рівень розвитку аграрної сфери, однак чітко не зазначає, за допомогою яких саме показників чи комплексу показників зазначена оцінка результативності буде найбільш точною.

3. В підрозділі 2.2. дисертації «Проблеми і суперечності формування та реалізації державної аграрної політики в Україні» (С. 92-106) дисертант забагато уваги приділяє розгляду змісту та особливостей Закону України «Про аграрні розписки», при цьому недостатньо ґрунтовно підходить до розгляду інших проблем і суперечностей формування та реалізації державної аграрної політики нашої країни в сучасних умовах.

4. У дисертаційній роботі автором розглядаються прогалини у нормативно-правовому забезпеченні державної аграрної політики та слушно зазначається, що прогрес європейської інтеграції України стримує повільна динаміка законодавчих змін в Україні та адаптація національного законодавства до стандартів ЄС (С. 188). Проте не вказується які саме зміни, до яких конкретно законодавчих актів їх доцільно внести, та яким чином це сприятиме сталому розвитку аграрної сфери в Україні.

5 Для кращого розуміння ступеню опублікування дисертантом результатів дисертаційного дослідження за розділами в статтях та тезах, доцільно було б в кінці кожного розділу роботи вказати, в яких саме публікаціях автора (за номером в списку використаних джерел) висвітлені основні наукові результати, представлені в кожному з розділів дисертації.

Разом з тим, вказані зауваження та побажання не знижують загальної науково-практичної цінності дисертації і не впливають на позитивну оцінку наукового дослідження Ю.Ф. Маєвського.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Ю.Ф. Маєвського на тему: «Механізми формування та реалізації державної аграрної політики в Україні» виконана на достатньо високому рівні, має наукову і практичну цінність, є завершеною науковою працею, в якій отримані науково-обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне науково-прикладне завдання, яке полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення механізмів формування та реалізації державної аграрної політики в Україні. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації є результатом проведених досліджень, що знайшли відображення у дисертаційній роботі та є значущими для науки публічного управління та адміністрування.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованості наукової та практичної цінності здобутих результатів дисертація на тему: «Механізми формування та реалізації державної аграрної політики в Україні» відповідає вимогам МОН України та пп. 11-14 «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор – Маєвський Юрій Францович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент

Доцент кафедри соціальної філософії та управління
Запорізького національного університету,
кандидат наук з державного управління,
доцент

О. В. Заїка

ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
Запорізький національний
університет

